

**XIX. YÜZYIL OSMANLI TARİHİNDE TEMETTÜAT  
DEFTERLERİ'NİN YERİ: İĞDİÇ ( SELİMAĞA KÖYÜ)  
TEMETTÜAT DEFTERİ ÖRNEĞİ\***

**Araş. Gör. İsmail ARSLAN\*\***

**ÖZET**

Temettüat defterleri, Tanzimat döneminde bölgelerin mal-mülk, hayvan, arazi ve yaşayan bütün insanların şahsi malvarlıklarını kaydetmek için hazırlanmış resmi belgelerdir. Bu defterler, sosyo-ekonomik hayat, nüfus ve tarımsal ekonomi ile ilgili bütün karakteristik özellikleri kapsamaktadır. Bu kayıtlar XIX. yüzyıl Tanzimat dönemi reformlarının etkisi altında tutulmuştur. Osmanlı sosyo-ekonomik tarihinin -özellikle Tanzimat'ın ilk yılları için - önemli kaynakları olan bu defterler, dönemin sosyal tarih araştırmacılığı için hayati veriler ihtiva eder, çünkü tahrir katipleri tarafından kaydedilen Temettüat Defterlerinden, vergi mükelleflerinin adları, lâkapları, meslekleri hakkında da bilgi alabiliyoruz. Bu çalışmanın amacı, yukarıda verilen genel çerçeve içerisinde, İğdiç köyü (Balıkesir-Dursunbey) Temettüat defterini incelemektir. Çalışmamız, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde -ML.VRD.TMT kod ve 83-88 numarasında kayıtlı olan Temettüat Defterleri esas alınarak hazırlanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Temettüat Defteri, Tanzimat Dönemi, Selimağa Köyü.

\* Bu çalışmanın ortaya çıkmasındaki katkıları sebebiyle değerli hocam **Yard. Doç. Dr. Bülent Özdemir'e** teşekkür ediyorum.

\*\* Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Tarih Bölümü.

**THE IMPORTANCE OF *TEMETTÜAT* REGISTERS IN THE 19<sup>TH</sup> CENTURY-OTTOMAN HISTORY: THE CASE OF THE *TEMETTÜAT* REGISTER OF İĞDİÇ / SELİMAGA VILLAGE**

***ABSTRACT***

Temettiiat Registers were prepared for the records of property, fields, animals and all belongings in the regions where Tanzimat reforms were applied in the first half of the 19<sup>th</sup> century. Temettiiat registers contain very rich data respecting almost all of the characteristics of socio-economic life such as demography and agricultural economy. The registers were constructed under the stimulus of the 19<sup>th</sup> century-Tanzimat reform era. By doing research on these registers we got information on taxpayers' names, nick-names, occupations. The specific aim of this work is to analyze the Temmettuat register of the İğdiç village (Bahkesir-Dursunbey). Its register is preserved with ML.VRD.TMT. code and 83-88 numbers in the Prime Ministry Ottoman Archives in Istanbul.

**Key Words:** Temettiiat Register, Tanzimat Period, Selimaga Village.

Temettü' kâr etmek anlamına gelen Arapça bir kelimedir. Temettüat ise; karlar, kazançlar demektir.<sup>1</sup> Tanzimat devrinde, daha önceleri değişik adlarla alınan örfi vergilerin yerine tek bir vergi olarak koyulan temettüat vergisi; tüccar, esnaf, köylü, şehirli hane reislerinin yıllık kazançları üzerinden alınan vergidir.<sup>2</sup> Hane reislerinin gelirlerini tespiti amacıyla yapılan temettüat tahrirlerinin kaydedildiği defterlere de *Temettüat Defterleri* denir. Bu defterler 1840'lı yıllarda yapılan genel bir tahririn sonuçlarıdır. Özellikle XIX. yüzyıl ortalan Osmanlı sosyo-ekonomik tarihi açısından çok mühim bilgiler ihtiva eden bu defterler, XV.-XVI. yüzyıl Osmanlı klasik dönemi tahrir defterlerinden çıkarılacak bilgilerden çok daha fazlasını

<sup>1</sup> Ferit Devellioğlu, (1996), "Temettü'-Temettüat", **Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat**. On Üçüncü Baskı. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, s. 1073.

<sup>2</sup> Temettüat Vergisi'nin Tanzimat'tan sonra geçirmiş olduğu evreler için bkz: M. Zeki Pakalın, (1993), "Temettü' Vergisi", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, III, İstanbul: MEB Yayınları, s.453.

içermesine rağmen, üzerinde Türkiye'de yeterince çalışma yapılmamış; yapılanlar ise istatistiksel bilgiler ifade etmekten öte geçememiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki bu önemli kaynaklar daha etkili bir şekilde kullanıldığında XIX. yüzyıl Osmanlı sosyo-ekonomik tarihi açısından büyük yararlar sağlayacağı şüphesizdir.

Tahrir Defterleri'nden yalnızca bir sancak, kaza veya köyün adı ve yıllık vermesi gereken toplam vergi miktarı öğrenile bilmekteyken; Temettüat defterlerinden kaza , köy gibi iskan merkezleri mahallelere ayrılıp, bu mahalleler hane hane ele alınarak şahısların isimleri, yıllık kazançları, gelirleri, tarlaları, bunların kıymetini, sahip oldukları hayvan sayısı; defterlerin bazılarında (1256 sayımı) şahısların boylarının uzunluk ve kısalığından sakallı ya da sakalsız olduklarına kadar kişilerin suretlerini ve hatta mesleklerinin ne olduğu gibi ilginç ve teferruatlı bilgilere ulaşabilmek mümkündür.

Tanzimat ile birlikte oluşturulmaya çalışılan yeni yapılanma girişimlerinin bir ürünü olan Temettüat Tahrirleri, Tanzimat-ı Hayriye'nin uygulandığı ülke topraklarında yapılmıştır. Bu tahrirler, genellikle 1260-61 (1844-45) az da olsa 1256 (1840) yıllarını kapsadığı için özellikle Tanzimat arifesi ve Tanzimat sonrası Osmanlı taşrasının sosyo - ekonomik durumunun karşılaştırılması açısından araştırmacılar için önemli kaynaklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin dünya sistemine entegre olmasının bir sonucu olarak, merkeziyetçi bir devlet sistemini inşa etmeye başlaması ile bu yeni yapılanmayı ayakta tutacak bir ekonomik sistemi de oluşturması gerekmektedir. Klasik dönemin bir kısım yerel ihtiyaçlardan ortaya çıkmış örfi nitelikli vergilerinin yerine, güçlü merkeziyetçi bir devleti ayakta tutacak olan modern bir vergi sistemi ile merkezi devletin oluşum sürecinin

ekonomik boyutunun da tamamlanması bir zorunluluk haline gelmişti. Bu zorunluluğun bir sonucu olarak kurulan maliye nezaretinin o dönemin dünya standartlarında bir vergilendirme düzeni oluşturabilmek için geleneksel vergi türlerinin yerlerine koymaya çalıştığı ve bir anlamda günümüz gelir vergisinin de ilkel bir biçimde bile olsa ilk adımını oluşturduğu temettüat vergisi uygulaması insanların her türlü gelirinin belli bir oranda vergilendirilmesini esas almakta idi.<sup>3</sup>

Tanzimat'ın getirmeye çalıştığı yeni mali düzenin bütün ülkede uygulanması mümkün olmamıştır. Bu sebeple mali sistemin uygulanabilmesi amacıyla merkeze yakın eyaletler pilot bölge olarak seçilmiştir. Çünkü bütün ülke topraklarının nüfus ve emlak tahririnin bir anda yapılması mümkün değildir. Böylece bazı bölgeler Tanzimat'ın uygulaması dışında kalmıştır. Tanzimat'ın getirdiği yeni mali düzen önce Anadolu ve Rumeli'de bazı eyaletlerde yani Hüdavendigar, Konya, Aydın, Sivas, Ankara, Biga, Edirne, Rumeli, Silistre, Vidin ve Selanik eyaletlerinde uygulamaya konulmuştur. Daha sonra bu alan genişlemiştir. Bu sebeple Osmanlı Arşivi'nde Osmanlı Eyaletleri'nin tamamının Temettüat Defterleri bulunmamaktadır.<sup>4</sup>

1275 (1858) Tarihli Tahrir talimatı ve 1277 (1860) tarihli Tahrir-i Umumi Nizamnamesi mucibince herkesin emlakı, arazisi ve senelik kazancı tahrir ve tahmin edilerek ilk defa senelik kazanç üzerinden %030 vergi konulmuştur. 1295(1880)den itibaren %040'a ve 1303 (1885) senesinde de %050'ye çıkarılmıştır. Önceden ticaret ve sanat sahiplerinden alınan bu

<sup>3</sup> Mehmet Ali Gökaçtı, (1997), "Maliye Nezareti Temettüat Defterlerine Göre 1845 Yılında Selanik", **Tarih ve Toplum** Dergisi,S.168, İstanbul, s.15.

<sup>4</sup> Said Öztürk, (2000), "Temettüat Tahrirleri", **Akademik Araştırmalar Dergisi**, S.4-5, İstanbul, s.547.

vergi sonradan maaş sahiplerini de kapsar hale getirilmiştir. Temettüat Vergisinin adı daha sonra *Kazanç Vergisi'ne* çevrilmiştir.<sup>5</sup>

Başbakanlık Osmanlı Arşivi 'nde Maliye Varidat Kalemi Defterlerinden ve (ML. VRD. TMT.) koduyla tasnif edilmiş olan Temettüat Defterlerinin tasnifi ve kataloglanmasında o tarihlerdeki idari taksimat esas alınmıştır. Defterler, içindeki bilgiler esas alınarak alfabetik olarak eyaletlere ayrılmıştır. Her eyalette kendi içinde alfabetik olarak kazalara ve köylere ayrılmıştır.<sup>6</sup> 1988'de kataloglanarak araştırmacıların hizmetine sunulan Temettüat Defterleri dokuz katalog olup toplam 17 747 defterden müteşekkildir.<sup>7</sup>

Temettüat sayımlarına baktığımızda, vergi mükellefi olan hane reislerinin gelirlerinin tespiti için yapıldığını görmekteyiz. Bu defterlerde genellikle hane reisi belirtilmiştir. Bunun yanında hane reisi olmayıp da o evde yaşayan ve kazanç sağlayan kişilerin gelirleri de yazılmıştır. Temettüat Defterleri genel itibariyle bir bölge hakkında bize şu konularda bilgi vermektedir: Bölgenin;

- 1 - Demografik etnik yapısı,
- 2- Fert düzeyinde menkul ve gayr-i menkul kaynaklar,
- 3- Ferdin yıllık kazancı,
- 4- İşletmelerin büyüklüğü,
- 5- Toplam ve ayrıntılı vergi yükünü, işgücünü,

<sup>5</sup>Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, (2000), **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**. İkinci Baskı. İstanbul, s.254.

<sup>6</sup> Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, (2000), a.g.e., s.254.

<sup>7</sup> Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde analitik envanter sistemine göre tasnif edilmiş olan Temettüat Defterlerinin katalog dağılışı için bkz: Çizelge 1.

- 6- Kişilerin mesleği,
- 7- Yetiştirilen zirai ürün ve hayvanlar,
- 8- Ticari ve sınai müesseseler hakkında bilgi vermektedir.<sup>8</sup>

Bu defterler ilk defa İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Tevfik Güran tarafından kullanılmıştır. Daha sonra Mübahat

9

10

Kütükoğlu, Denizli'nin Tavas Kazası'na ait defterler üzerinde çalışmıştır. Defterler hakkında bu kadar genel bilgiden sonra ; bu çalışmada Hüdavendigâr Eyaleti Kepsut Kazası İğdiç / Selimağa Köyü Temettüat Defteri'nden örnekler vererek, temettüat tahrirlerinin yapıldığı tarihten günümüze kadar İğdiç / Selimağa Köyü'ndeki sosyal, ekonomik, demografik ve kültürel değişime adı geçen köyün Temettüat Defteri ışığı altında kısa bir bakışla, son dönem Osmanlı sosyo - ekonomik tarihi araştırmacılarının dikkatlerini bu defterlere çekmek istiyorum.

#### **Temettüat Defterine Göre Bir Köyün Tarihi: İğdiç / Selimağa Köyü**

İğdiç / Selimağa Köyü Temettüat Defteri üzerine yaptığımız bu çalışmada, on dokuzuncu yüzyıl Osmanlı taşrasının küçük bir kesiti olan ve bugün Balıkesir ili Dursunbey ilçesi idari sınırları içerisinde yer alan şirin bir Anadolu köyü Selimağa'nın dünü ile bugününü karşılaştırarak küçük de olsa bir panoramasını çıkarmaya çalışacağız. Bu çalışma yanı başımızdaki tarihin sesine kulak verilmek suretiyle ortaya çıkmıştır. Anadolu topraklarında

<sup>8</sup> İlbeyi Özer, (2000), "Temettüat Defterlerinde Somuncu Babanın Nesebi", **Akademik Araştırmalar Dergisi**, S.4-5, İstanbul, s.596.

<sup>9</sup> Kütükoğlu'nun Temettüat Defterleri hakkında yazdığı iki makale için bkz: (1995), "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettüat Defterleri", **Bellekten**, LIX/225, Ankara, s. 395-412; (1999), "İzmir Temettü Sayımları ve Yabancı Tebaa", **Bellekten**, LXIII/238, Ankara, s. 755-782.

<sup>10</sup> Defterler üzerine yapılmış diğer çalışmalar: Arzu Terzi - Aydın Güzelcehisarı; Salih Aynural - Bursa; Sabri Sürgevil - Aydın Bozdoğan; Mehmet Ekincikli - Mudurnu; Ramazan Kaşmer - Gerede; Nuri Adıyeye - Milas; Mehmet Başaran - Tire; Saadet Tekin - Nazilli; Müzeyyen Kaşer - Bergama; İlbeyi Özer - Darende; Said Öztürk - Bilecik - Yozgat; M. Ali Gökaçtı - Selanik; İsmet Demir - Kayseri.

"Acaba bize de kulak verecek birisi bulunur mu?" diye meraklı gözlerle yerel tarih araştırmacılarını bekleyen nice şehirlerin, kasabaların ve köylerin olduğu da bir hakikattir.

Osmanlı taşrası içerisinde bir örneklem olarak ele aldığımız İğdiç / Selimağa Köyü'nün kayıtlı olduğu Temettüat Defteri; toplam 204 sayfa olup; defterin otuz dört sayfası İğdiç / Selimağa Köyü'nü kapsamaktadır. Defter, siyah çini mürekkep ile yazılmış ve kırmızı mürekkeple de vergi mükellefleri hakkında bazı açıklamalar yapılmıştır. Defter sayfaları için ahar kağıt<sup>11</sup> kullanılmıştır. Kapağı olmamasına rağmen çok iyi muhafaza edilmiş olan defterin içerisinde yüz kişiden müteşekkil vergi mükellefi kayıtlıdır.

İğdiç Temettüat Tahrirleri'nin oluşturulduğu tarihler miladi 1844-45'li yıllardır. Bu durumda, defterlerin yaklaşık yüz elli yılı geçkin bir mazisinin olduğunu görmekteyiz. Temettüat sayımlarının yapıldığı bölgede bir yerel-mahal çalışması yapıldığında; tahrirden bu yana o yerde meydana gelen değişiklikleri, üretimi yapılan ürünlerdeki ya da yetiştirilen hayvanlardaki farklılaşmayı; halkın ekonomik durumunu, o dönemle günümüzü karşılaştırarak ortaya koyabiliriz.

İğdiç Temettüat Defterinde "Demirci esnafından idüğü"<sup>12</sup> şeklinde kaydedilmiş olan ve Çizelge 3'te de görüleceği gibi o dönemde köyde

<sup>11</sup> Eskiden imal olunan kağıtlar şimdiki kadar cilalı yapılmazdı. Sebebi ise kağıdı kullanacak kişinin istediği gibi cilalayabilmesidir. Bu cilalama işi aharla yapılırdı. Ahar kağıdın yüzüne sürülen özel bir madde olup; nişasta, yumurta akı, nisadır, kitre, tutkal, arap zamkı, üstübeç gibi maddelerden yapılırdı. Bunlar ya teker teker veya karışık olarak kullanılır, bazan da birkaç cins üstüste sürülürdü. Mühre ise; sert bir cisimle kağıdın üzerini parlatmaktır. Gerektiđi gibi aharlanmış ve mührelenmiş bir kağıt yüzlerce sene bozulmadan durur, her türlü şartlara göre, başka kağıtlarla ölçülemeyecek kadar fazla dayanır. Ayrıca yanlış yazılan bir yazı aharlı kağıttan kolaylıkla ve hiç iz bırakmadan silinip yerine doğrusu yazılabilir. Arşivlerimizde altı, yedi yüz senelik vesikaların dün yazılmış gibi yeni bir halde durması ve yüzlerce sene böyle durmağa elverişli oluşları **ahar ve mühre** görmüş olmalarındandır. Midhat Sertoğlu, (1986), **Osmanlı Tarih Lügati**, İstanbul: Enderun Kitabevi, s. 9.

<sup>12</sup> BOA, ML.VRD.TMT, Nr.8388 , hane numarası 5/1, s.4; 10/1, s.5; 73, s.30; 73/3, s.30.

demircilik mesleğiyle meşgul olduğunu anladığımız dört hane mevcuttur. Daha sonraki yüz elli yıllık dönemde bu ailelerin en eski Türk mesleklerinden olan demircilik mesleğini babadan oğula<sup>13</sup> devam ettirerek yaşattıklarını görüyoruz.<sup>14</sup> Bunun en güzel kanıtı, bugün köyde hala üç adet demirci atölyesinin bulunmasıdır. Bu atölyeler, defterde adı geçen kişilerin torunları tarafından işletilmektedir. Günümüzde bu atölyeler, geçim kaynağı tarım olan köyde, köylünün mahsulünün ekilmesi ve hasadını sağlayan tarım aletlerinin yapımı ve bunların tamir edilmesi işini üstlenmiş durumdadır.

Temettüat sayımının yapıldığı 1840'lı yıllarda Çizelge 3 incelendiğinde anlaşılacağı gibi köyde toplam yüz hanenin mevcut bulunduğunu görmekteyiz. Buna göre Ömer Lütfü Barkan'ın bir Osmanlı hanesinin ortalama nüfusunun beş kişi olduğu kuramını esas alırsak; on dokuzuncu yüzyıl ortalarında İğdiç / Selimağa Köyü'nde yaklaşık beş yüz kişinin yaşadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Son yapılan genel nüfus sayımına göre bugün köyde yaklaşık iki bin kişi yaşamaktadır. Bu da bize temettüat sayımından bu yana aradan geçen yüz elli yılda, köyde yaşayan insan sayısının dört katına çıkmış olduğunu gösterir.

<sup>13</sup> Köyde demircilik mesleğinin babadan oğula nasıl devam ettirildiğine dair şecere için bkz: Çizelge 4.

<sup>14</sup> İğdiç Temettüatı, 73/3 numaralı hanede adı geçen Hacı Demirci oğlu Yusuf'un amcasının oğlu (Örs) Mehmet hakkında Nakiye Kuşdemir, İsmail - Emine Işık, ve Mehmet Cura ile 21.10.2001 tarihinde yapmış olduğumuz kişisel söyleşiden aldığımız bilgilere göre; Selimağa Köyü'nde bugün demircilik zanaatını halen yaşatan kişilerin soyu (Örs) Mehmet'e dayanmaktadır. Öksüz olan Mehmet, eli iş tuttuğu için köye gelen bir demirci ustası tarafından, Atranos(Orhaneli)'a götürülmüştür ve burada çalışmasıyla ustasının gözüne girmiştir. Ustası (Örs) Mehmet'e kızını vermiş ve bu evlilikten çocukları olmuştur. Daha sonra eşini ve çocuklarını alarak gerisin geri köyüne dönen (Örs) Mehmet için yardımsever köylüler bir ev inşa etmişlerdir. (Örs) Mehmet ise demircilik zanaatını kendi köyünde devam ettirmiş olup bu zanaat kendisinden sonra oğulları ve torunları tarafından yaşatılarak bugüne kadar getirilmiştir. Buna göre Selimağa Köyü'nde yaşatılan demircilik zanaatının pirinin (Örs) Mehmet olduğunu söyleyebiliriz. Söyleşi yaptığımız kişiler, Nakiye Kuşdemir, İsmail - Emine Işık, Mehmet Cura, (Örs) Mehmet'in üçüncü göbekten torunlarıdır.



Tahririn yapıldığı yıllarda, yine Çizelge 3 'ten de çıkarılabileceği gibi köyün nüfusunun %67'si gibi büyük bir kısmının tarımla uğraştığını anlıyoruz. Köyde halkın çoğu XIX. yüzyılda olduğu gibi bugün de tarımla uğraşmaktadır. Deftere kaydedilmiş olan buğday, arpa, nohut gibi tarım ürünlerinin -on dokuzuncu asrın ortalarında olduğu gibi- günümüzde de aynı şekilde köy arazisinde üretilen ürünlerin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Bunun yanında defterde 1/10 oranında âşar alınan üzüm bağlarının özellikle köyün güneydoğu kesimindeki Asarlık Tepesi yamaçlarında ve Asmacık, Gazalanı, Kavakdibi mevkiilerinde eskiden çok sayıda bulunmasına karşın; şimdilerde bu bağların, bir buçuk asırlık bir dönemde yavaş yavaş azalarak tamamen yok olduğunu görüyoruz.

Bağların, üzerinden geçen yüz elli yıl içinde yok oluşunun en önemli sebebi; tarımın yanında hayvancılığında yaygın olduğu köyde, hayvan sürülerinin üzüm bağlarına vermiş olduğu zararın önüne geçemeyen üzüm üreticilerinin bağ kütüklerini sökmek zorunda kalmalarıdır.<sup>15</sup> Bu noktada, bağların yok oluşunda köyde pekmez tüketiminin yerini son yıllarda şekerin almasının da etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Bugün her ne kadar bağların yok olduğunu söylesek de, halk arasında *ordu* denilen ve üzümünden pekmez elde edilen yerlerin köyün değişik mahallelerinde gözümüze çarpması burada üzüm yetiştiriciliğinin çok eskilere dayandığının kanıtı durumundadır.<sup>16</sup> Ayrıca pekmez üretimine

<sup>1</sup> Bu bilgilere 15. 11. 2001 tarihinde İsmail Kırbaş'la yaptığımız kişisel sohbet sonucu ulaşılmıştır.

<sup>16</sup> İğdiç / Selimağa Köyü'nün çok eski bir yerleşim yeri olduğunun ve burada bağcılığın çok eskilere dayandığının en önemli belgesi ise; halen köy meydanında muhafaza edilen ve üzerinde Grekçe harflerle Eskiçağ Şarap Tanrısı [**Dionysus (Bacchus)**] 'nın adının yazılı bulunduğu taş kaidedir. Dionysus hakkında bilgi için bkz: Betty Radice (ed.), (1995), **The Penguin Dictionary of Ancient History**. London, s. 212; Strabon Coğrafyası'nda bağlarıyla ünlü Misya topraklarından şöyle bahseder: "Burada hiç ağaç yoktur; sadece, kalite olarak ünlü şarapların hiçbirisinden aşağı olmayan Kakekaumene şarabının elde edildiği bağlar vardır. Toprağın yüzü küllerle kaplıdır, dağlık ve kayalık olan ülke sanki yangından olmuş gibi siyah

hala devam edilen komşu köylerden Sağırlar Köyü pekmez üreticilerinin, adına *pekmez toprağı* denilen ve pekmez yapımında kullanılan beyaz renkli toprağı bugün dahi bu köyden alıyor olduğunu da burada belirtmek gerekir. Bunun yanında yine öşre tabi olan güverinin (bostan-karpuzun) her ailenin kendi yiyecek ihtiyacını karşılamak, az de olsa satış amaçlı yetiştirilmeye devam edildiğini gözlemliyoruz. Ayrıca bugün köyde üretimi yapılmamasına rağmen defterde, köyün hatibi Halil Efendiden<sup>17</sup> *dukandan*<sup>18</sup> yani *tütünden* öşür alındığını görmekteyiz.

Defterde toprakların kullanım düzeyi konusunda bir inceleme yaptığımızda şu sonuç ortaya çıkmaktadır; köylünün topraklarının çok küçük ve kullanımının düşük düzeyde olduğunu anlıyoruz. Köyde tarım, o dönemde iki öküz tarafından çekilen sabanla, kürek, çapa, orak, tırmık ve döğenle\* yapılmakta olduğu göz önüne alınırsa tarımda kullanılan tekniklerin o günün şartlarında modern olmadığı anlaşılır. Tarımsal üretimde kullanılan bu aletler bozulduğu zaman bunların tamir edildiği yer olarak karşımıza köydeki demirci atölyeleri çıkmaktadır. On dokuzuncu yüzyıl ortalarında diğer Anadolu köylerinin de tarımsal üretim açısından İğdiç'ten bir farkının olmadığı bir gerçektir. Sulama sistemlerinin az gelişmişliği ve aşırı yağmur, kuraklık, hastalık, çekirge ve öteki doğal felaketler karşısında herhangi bir

renktedir...Bu tür toprak bağıcılığa iyi uyum sağlar...Bazı yazarlar bu gibi yerlere bakarak, Dionysos'a denmesinin iyi bir nedeni olduğu hükmüne varmışlardır." Strabon, (2000), **Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika XII-XIII-XIV)**. Çeviren: Adnan Pekman. Dördüncü Baskı. İstanbul:Arkeoloji ve Sanat Yayınları, s. 174.

<sup>17</sup> BOA, **ML.VRD.TMT**, Nr.8388, hane numarası 1/1, s.2.

<sup>18</sup> Duhan; yaprakları kıyılıp içilen ot, tütün, duman demektir. Bkz. M. Zeki Pakalın, (1993), a.g.e., I, s.479.

\* Buğdayın kabuğundan ayrılarak harmanlanması işinde kullanılan ve iki öküz tarafından çekilen bir tarım aletidir.

korunma yolunun olmayışı Anadolu köylüsünü çaresiz bir konuma sürüklüyordu.<sup>19</sup>

Tarımsal üretimde bugün bile yüz elli yıl öncesine göre yetiştirilen ürünlerde hemen hemen bir değişimin olmayışı, Dursunbey ilçesi sınırları içinde arazisi tarımda makine kullanımına en elverişli köy olmasına karşın biçer-döverin köye girişinin çok yeni -üç yıl gibi- bir geçmişinin olması, kara sabanın 1980'lere kadar yaygın kullanımı, tarladan buğday, arpa, çavdarın hala orakla hasadının yapıyor oluşu geçen bir buçuk asırlık süreye rağmen tarımsal üretimde gelenekselliğin hakimiyetinin bir göstergesi durumundadır. Tabii ki tarımdaki bu gelenekselci anlayış eğitimle ve ekonomik durumla yakından alakalıdır. Köyde yetişen eğitilmiş yeni neslin tarımsal üretimin bir kazanç getirmediğini görmesi, onları yeni arayışlara sürüklemiştir. Balıkesir - Dursunbey yolu üzerinde bulunan köyün girişinde sıralanmış olan tavuk üretim çiftlikleri bu arayışın bir sembolünü oluşturmaktadır. Ayrıca Süleymançı'nın Pınarı mevkiindeki eskiden dereye akan ve sadece dere kenarında tarlası bulunan köylünün yararlanabildiği su, devletin ve köylünün ortak işbirliğiyle açık kanal sistemine konulmuş ve kanalın boyundaki bütün tarlalar sulu tarıma açılmıştır. Tarımsal üretimde yeni arayışlar tabii ki bunlarla sınırlı değildir. Buğday fiyatlarının köylünün emeğini korumaması üzerine bu durum, köylünün kısa vadede gelir getiren ürünlere yönelmesine sebep olmuştur. Halk, köye yakın olan tarlalarına banya, çilek gibi ürünleri ekmeye başlamıştır. Yaptığımız gözlemler eğitilmiş yeni neslin kendilerini, varolan gelenekçi anlayıştan kurtararak tarımda modern bir anlayışa doğru ilerlemekte olduklarını göstermektedir.

Ege Bölgesi'nde köylerin tarımsal faaliyetleri için bakınız: Reşat Kasaba, (1993), **Osmanlı İmparatorluğu ve Dünya Ekonomisi**. Çeviren: Kudret Emiroğlu. İstanbul: Belge Yayınları, s. 58.

İğdiç / Selimağa Köyü'nde 1840'larda en çok kullanılan isimler ve bu isimlerin toplam hane sayısına oranlarını Çizelge 2'de görülmektedir. İğdiç / Selimağa Köyü'nde mukim kişilere verilen isimler yönünden tahririn yapıldığı yıllarla bugünü karşılaştırdığımızda şu tablo ortaya çıkmaktadır: Temettüat tahririnde ismi bulunan vergi mükelleflerinin bu isimlerinin daha sonraki nesillerce, babalarının veya dedelerinin adlarını oğullarına ya da torunlarına vermek suretiyle devam ettirdiklerini görmekteyiz.<sup>20</sup> Yine defterde geçen şahıslar için kullanılan lâkapların, köy halkı tarafından bu şahısların neslinden gelen aile fertleri için hâlâ kullanılmakta olduğunu gözlemliyoruz.<sup>21</sup> Bu lâkap kullanımı ile ilgili olarak Yumuk oğlu Mehmet örneği kayda değerdir.<sup>22</sup> Ayrıca defterde kaydedilmiş kişilerin lâkaplarının bazılarının soyadı kanunuyla birlikte adı geçen şahısların neslinden gelen

Sipahi oğlu Mehmet - Cemal Sipahi - Mehmet Sipahi - Hakkı Sipahi- Mehmet Sipahi

<sup>21</sup>Sakızlı oğlu Mehmet (Sakızlar), Sancaktar oğlu Mehmet (değişmiş Bayraktar oğulları olmuş), Dağdelen oğulları, Çavuş oğulları, Demirci oğulları (Demirciler), Çam Haşanlar, Arap oğulları (Araplar), Yumuk oğulları (Yumuklar), Yavaş oğulları(Yavaşlar), Kelbaş oğulları (Kelbaşlar), Mahmut oğulları (Mahmutlar), Hacıhasanlar, Sipahiler, Karaahmet oğulları (Karametler şeklinde değişmiştir), Çaltı oğulları (Çaltılar), Osmanlar, Köseler, Çobanlar, Esnemez oğulları, Kadı oğulları, Kara çobanlar,Musluca oğulları (Muslular), Eğdi Ali oğlu Erik Mehmet (Erikler), Davulcu oğulları (Davulcular), Musa oğulları (Musalar), Karaköse oğlu Gökçe Mehmet (Gökçeler), Kırالی oğlu İbrahim (Kır Aliler), Suhte oğulları (Suhteler-Softalar olarak değişmiştir), Esnemez oğlu Ali (Aliler), Hacı oğlu Deli Ali (Deli Aliler -Dellallar şeklinde değişmiş.) gibi. BOA, **ML.VRD.TMT** , Nr.8388, s.2-34.

<sup>22</sup>BOA, **ML.VRD.TMT** , Nr.8388, 26/1 hane numarasında kayıtlı olan Yumuk oğlu Mehmet hakkında 21.10.2001 tarihinde İsmail-Kezban Kırbaş, Nakiye Kuşdemir ve Süleyman Yumuk ile yaptığımız kişisel söyleşide şu bilgilere ulaştık; adı geçen şahıs askerliğini o dönemde Osmanlı Devletinin sınırları içinde bulunan Arap yarımadasında yapmış ve askerde iken hacca gitmiş (asker hacısı)tir. Köylüler arasında askere gidene kadar kendisine "Yumuk oğlu Mehmet" diye hitap edilirken, askerden sonra ise "Hacı Mehmet" olarak hitap edilmeye başlanmıştır. Bu hitap şekli daha sonra halk ağzında söylene söylene Hacimetler şeklini almıştır. Bugün köyde Yumuk oğlu Mehmet'in neslinden gelenlere "Hacimetler" (aslı Hacı Mehmetler) denilmektedir. İğdiç / Selimağa Temettüat Defterinde adı geçen bu zat yine aynı defterde 78/1 hane numarasına kayıtlı Kara köse oğlu Gökçe Mehmet'ten satın almış olduğu arsa üzerine hayrat bir mescit yaptırmış olup halen bu mescidin duvarında bulunan kitabede Yumuk oğlu Mehmet'in adı "Sahibû'l Hayrat Yumuk oğlu Hacı Mehmet" şeklinde geçmektedir.

aile fertleri tarafından soyadı olarak alındığı görülmektedir. Bunun yanında İğdiç / Selimağa Temettüat Defteri'nde lakabıyla birlikte adı geçen vergi mükelleflerinin isimleri sadece oğullarında veya torunlarında değil aynı zamanda; kendileri tarafından ya da kendileri öldükten sonra geri kalan aile fertlerince onlar adına yaptırılmış olan ve İğdiç / Selimağa Köyü arazisinin dört bir tarafında görebildiğimiz hayrat çeşmelerde de bu isimler<sup>24</sup> yaşamaktadır.

Sonuç olarak, Tanzimat'ın ilk yıllarında toplam vergi yükünün ülkenin değişik bölgelerinde yaşayan kişiler arasında eşit dağılımını sağlamak için yapılmış olan Temettüat tahrirlerinin XIX. yüz yıl Osmanlı sosyo - ekonomik tarihi içinde önemli bir yeri vardır. Temettüat Defterlerinin okunması klasik dönem tahrir defterlerine göre çok daha kolay ve içerdiği bilgiler tahrir defterlerine nazaran daha sistematik ve modern bir anlayışla düzenlenmiş olduğundan bu defterlerden yararlanılarak bir yerin sosyal, demografik, ekonomik, ve kültürel gelişimi ortaya çıkarılabilir. Bu defterler kullanılarak, XIX. yüzyıl Osmanlı kentlerinde yetiştirilen ürünlerin ve uygulanan tarımsal politikaların bugünle karşılaştırmalı tahlili yapılabileceği gibi şecere takibinde de Temettüat Defterlerinden yararlanıla bilir. Yine adı geçen defterler beşeri ve iktisadi coğrafyanın ilgi alanına giren ekonomi, nüfus, hayvancılık gibi konularda da önemli bilgileri ihtiva etmekte olduklarından sadece tarihçilere değil aynı zamanda tarihsel coğrafya alanında çalışanlara da hitap etmektedir. Temettüat Defterleri, XIX.

Sakızlı oğlu Mehmet - Mehmet Sakız, Sancaktar oğlu (Bayraktar oğlu) Mehmet - Mehmet Bayraktar, Dağdelen oğlu Osman - Osman Dağdelen, Yumuk oğlu Mehmet - Mehmet Yumuk, Yavaş oğlu Ali - Ali Yavaş, Musluca oğlu Ali - Ali Muslu, Sipahi oğlu Mehmet - Mehmet Sipahi, Kelbaş oğlu Süleyman - Süleyman Kelbaş, Gökçe Mehmet - Sefa Gökçe, Karaköse oğlu Mustafa - Ali Köse, Çaltı oğlu Halil - Abdullah Çaltı, Karaçoban oğlu Mehmet - Mehmet Çoban, Çoban oğlu İbrahim - İbrahim Çoban....gibi. BOA.ML.VRD.TMT, Nr.8388, s.2-34.

<sup>23</sup> Softaların Pınarı, Sakızların Pınarı, Süleymancığın Pınarı, Demirci Pınarı ... gibi.

yüzyıl Osmanlı taşrası hakkında teferruatlı bilgiler sunmakta ve tahririn yapıldığı bölgeyle ilgili önemli istatistiksel verileri içermektedir. Veri yığını olmaktan kurtarılmış ve ele alınan bölgede yapılacak mahal çalışmalarıyla desteklenmiş Temettüat çalışmaları, bizim çok daha özgün bilgilere ulaşmamızı sağlayacağı gibi Türkiye'de son yıllarda popülerlik kazanmış bir alan olan yerel tarihçiliğimizin gelişimine de katkıda bulunacaktır.

### ÇİZELGELER

**ÇİZELGE 1\*.** Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Tasnif Edilmiş Olan Temettüat Defterlerinin Katalog Dağılışı.

Katalog Genel No	Eyalet ve Kaza Adı	Kodu	Tarih		Defter Adedi
			Hicri	Miladi	
508	Ankara ve Aydın	ML.VRD.TMT.	1260-1261	1844-1845	1.961
509	Aydın ve Bolu		1260-1261	1844-1845	2.005
510	Bolu, Cezair-i Bahr-i Sefid, Edime		1260-1261	1844-1845	1.862
511	Edirne, Erzurum, Hüdavendigar		1260-1261	1844-1845	1.407
512	Hüdavendigar		1260-1261	1844-1845	1.936
513	Hüdavendigar, Konya, Niş		1260-1261	1844-1845	2.243
514	Niş, Rumeli, Selanik, Silistre, Sivas		1256-1261	1840-1845	2.015
515	Sivas		1260-1261	1844-1845	1.886
516	Üsküp, Vidin		1260-1261	1844-1845	2.432

Çizelge 1. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Maliye Nezareti Defterleri - Temettüat Defterleri (ML.VRD.TMT.), s.254'den alınmıştır.

**ÇİZELGE 2.** İğdiç / Selimağa Köyü'nde en çok kullanılan isimlerle bu isimlerin toplam hane reisi sayışma oranları (1844-45).

İ	Ali	Halil	Hasan	Hüseyin	j	İsmail	I	M. Ali	Mustafa	Osman	Süleyman	Ya	Yusuf	Diğerleri	Toplam
6	7	9	8	10	7	2	23	2	10	2	4	2	3	5	100
% 6	% 7	% 9	% 8	% 10	% 7	% 2	% 23	% 2	% 10	% 2	% 4	% 2	% 3	% 5	% 100

**ÇİZELGE 3.** İğdiç / Selimağa Köyü'nde hane reislerinin Faaliyet Alanları ve bu alanların toplam hane sayışma oranları (1844-45).

FAALİYET ALANI	HANE SAYISI	%
Ziraat Erbabı (Çiftçi)	67	67
Hizmetkar (Irgat)	28	28
Demirci	4	4
Berber	1	1
TOPLAM HANE SAYISI	100	100

**ÇİZELGE 4.** Aşağıdaki şecereye göre Selimağa Köyü'nde yaşatılan demircilik zanaatının piri (Örs) Mehmet olup; bu zanaat kendisinden sonra oğulları ve torunları tarafından yaşatılarak günümüze kadar getirilmiştir."

<b>Demirci</b>							
Örs							
Mehmet							
Oğlu							
<b>Demirci</b>							
İsmail							
Oğlu		Oğlu				Oğlu	
Ramazan		<b>Demirci</b>				Yusuf	
Kuşdemir		Mustafa Işık				Cura	
Kızı	Kızı	Kızı	Oğlu	Oğlu	Kızı	Damadı	Oğlu
Ayşe	Nakiye	Emine	<b>Demirci</b>	Ahmet	Zadife	<b>Demirci</b>	Mehmet
Çınar		Işık	İsmail		Berber	Yusuf	Cura
(Kuşdemir)	(Kuşdemir)	(Kuşdemir)	Işık	Işık	(Işık)	Berber	
			Oğlu	Oğlu	Oğlu		
			<b>Demirci</b>	<b>Demirci</b>	<b>Demirci</b>		
			Mustafa	Mehmet	Arif		
			Işık	Berber	Berber		

#### KAYNAKÇA

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. (2000), **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**. İkinci Baskı. İstanbul.

Devellioğlu, Ferit. (1996), "Temettü'-Temetrüat", **Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat**. On Üçüncü Baskı. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Gökaçtı, Mehmet Ali. (1997), "Maliye Nezareti Temettüat Defterlerine Göre 1845 Yılında Selanik", **Tarih ve Toplum Dergisi**, S. 168, İstanbul, s. 15-22.

' Bu şecere; İsmail - Kezban Kırbas, Süleyman Yumuk ve Örs Mehmet'in üçüncü göbektan torunları olan Nakiye Kuşdemir, İsmail - Emine Işık, Mehmet Cura ile 21.10.2001 tarihinde yapılan kişisel söyleşi sırasında elde edilen bilgilerin İğdiç / Selimağa Temettüat Defteri ile karşılaştırılması sonucunda oluşturulmuştur.



- Kasaba, Reşat. (1993), **Osmanlı İmparatorluğu ve Dünya Ekonomisi**. Çeviren: Kudret Emiroğlu. İstanbul: Belge Yayınları.
- Kütükoğlu, Mübahat. (1995), "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettüat Defterleri", **Bellekten**, LIX/225, Ankara, s. 395-412
- \_\_\_\_\_ (1999), "İzmir Temettü Sayımları ve Yabancı Tebaa", **Bellekten**, LXIII/238, Ankara, s. 755-782.
- Özer, İlbeyi. (2000), "Temettüat Defterlerinde Somuncu Babanın Nesebi", **Akademik Araştırmalar Dergisi**, S.4-5, İstanbul, s.593-610.
- Öztürk, Said. (2000), "Temettüat Tahrirleri", **Akademik Araştırmalar Dergisi**, S.4-5, İstanbul, s.537-591.
- Pakalın, Mehmet Zeki. (1993), "Temettü' Vergisi", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, I-III, İstanbul: MEB.
- Radice, Betty, (ed.), (1995), **The Penguin Dictionary of Ancient History**. London.
- Sertoğlu, Midhat. (1986), **Osmanlı Tarih Lügati**, İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Strabon. (2000), **Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika XII-XHI-XIV)**, Çeviren: Adnan Pekman. Dördüncü Baskı. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Arşiv Belgeleri:** Başbakanlık Osmanlı Arşivi; **Maliye Nezareti Temettüat Defteri, Nr.8388.**

## EKLER

(8388 Numaralı İğdiç / Selimağa Temettuat Defterinin orijinalinden bir bölümün -ilk dokuz sayfa- aynen nakli)

*Kazâ-i Kepsut Mâ Kasaba-i Balat*

*Hüdavendigâr Eyaleti Kazalarından Kepsut Kazasına tabi' İğdiç Karyesinde mukim ahalinin emlak varidatı ve temettü' defteri miktarı*

1

Hane 1		Numara 1							
Erbâb-ı ziraatten idüğü	Halil Efendi Bâberat-ı Ali karye-i merkûmenin hitabet hizmetinde bulunmuş olduğundan ahali himayesiyle sene-i sabıkada hiç bir şey vermemiş olduğu			Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 0 kuruş			A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu		
Hinta Kile 4	i o	Çavdar Kile 3	g	Şair Kile 4	ğ â	Burçak Kile 1	g	Nohut Kile 2	n> S o
Kıymeti 40 Kuruş		Kıymeti 18 Kuruş		Kıymeti 20 Kuruş		Kıymeti 8 Kuruş		Kıymeti 20 Kuruş	
Meblağın Verdiği Kuruş									106
Duhân	Öşrü	16 Kuruş							
Bostan	Öşrü	4 Kuruş							
Üzüm	Öşrü	6 Kuruş							
									26 Kuruş
									132 Kuruş
Mezru' tarlası 25 dönüm	Bağı 1 dönüm	Camuş öküzü 1 sağır	Kara sığır öküzü 1 re's		Sağman camuşu 2 re's				
Sağman kara sığır 2 re's		Kök boya tarlası 1 dönüm		Palamut korusu 2 dönüm					
Mecmu'undan bir senede tahminen temettü									151 Kuruş

Hane 1		Numara 2							
Hane-i mezburede mukayyit Halil Efendinin birader zadesi Mustafa		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 30 kuruş			Â' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu				
Hmta Kile 1	10 Kuruş	Çavdar Kile 3	6 Kuruş						
Kıymeti 10 Kuruş		Kıymeti 18 Kuruş							
Meblağın Verdiği		28 Kuruş							
Palamut	Öşrü	15 Kuruş			15 Kuruş				
		43 Kuruş							
Mezru' tarlası 10 dönüm	Erkek karasığır 1 re's	Sağman karasığır 2re's	Merkep 1 re's	Palamut korusu 2 dönüm					
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui		420 Kuruş							

Hane 2		Numara 1							
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Sancaktar oğlu Mehmet		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 120 kuruş			Â' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu		
Hmta Kile 2	w- S S o	Şair Kile 2	S o						
Kıymeti 20 Kuruş		Kıymeti 10 Kuruş							
Meblağın Verdiği		30 Kuruş							
Palamut	Öşrü	15 Kuruş							
Üzüm	Öşrü	15 Kuruş							
		30 Kuruş							
		60 Kuruş							
Mezru' tarlası 25 dönüm	Bağı 2 dönüm	Kara sığır öküzü 1 sağır	Sağman kara sığır 1 re's	Merkep 1 re's					
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui		475 Kuruş							
Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui		175 Kuruş							
		650 Kuruş							

4

Hane 3		Numara 1							
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Hacı oğlu Deli Ali		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 230 kuruş			Â' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu		
Hinta Kile 3	w- S	Çavdar Kile 1	i	Şair Kile 2	5	Burçak Kile 1/2	S	Nohut Kile 1	S o
Kıymeti 30 Kuruş	o	Kıymeti 6 Kuruş		Kıymeti 10 Kuruş		Kıymeti 4 Kuruş		oo	
Meblağın Verdiği		60 Kuruş							
Palamut	Öşrü	30 Kuruş							
Bostan	Öşrü	4 Kuruş							
Üzüm	Öşrü	9 Kuruş							
		43 Kuruş			43 Kuruş				
		103 Kuruş							
Mezru' tarlası 15 dönüm		Bağı 12 dönüm	Camuş öküzü 1 sağır			Kara sığır öküzü 1 sağır			
Sağman camuşu 1 re's		Sağman kara sığır 1 re's			Kara sığır düğesi 1 re's				
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui		790 Kuruş							
Palamut hasadı başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui		410 Kuruş							
		1200 Kuruş							

5

Hane 4		Numara 1							
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Dağdelen oğlu Ramazan		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 175 kuruş			A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu		
Hinta Kile 3	5	Şair Kile 2	5	Burçak Kile 1/2	w- S				
Kıymeti 30 Kuruş	o	Kıymeti 10 Kuruş		Kıymeti 4 Kuruş	oo				
Meblağın Verdiği		44 Kuruş							
Palamut	Öşrü	25 Kuruş							
Bostan	Öşrü	6 Kuruş							
		31 Kuruş			31 Kuruş				
		75 Kuruş							
Mezru' tarlası 10 dönüm		Palamut korusu 1 dönüm			Camuş öküzü 1 sağır				
Sağman camuşu 1 re's		Kök boya tarlası 1/2 Jönüm							
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui		785 Kuruş							
Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui		165 Kuruş							
		950 Kuruş							

Hane 4				Numara 1			
Adi hizmetkâr idüğü		Hane-i merkumede mukayyit Ramazanın emmi zadesi Hasan		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 30 kuruş		A' şâr olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu	
Hınta Kile 1	10 Kuruş	Şair Kile 2	5 Kuruş				
Kıymeti 10 Kuruş		Kıymeti 10 Kuruş					
Meblağın Verdiği				20 Kuruş			
Palamut Öşrü		10 Kuruş					
Üzüm Öşrü		3 Kuruş					
				13 Kuruş			
				33 Kuruş			
Mezru' tarlası 10 dönüm		Bağı 2 dönüm		Sağman kara sığır 1 re's			
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui				255 Kuruş			
Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui				120 Kuruş			
				375 Kuruş			

Hane 5				Numara 1			
Demirci esnafından idüğü		Demirci oğlu Halil		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 170 kuruş		Â' şâr olarak sene- sabıkada bir senede vermiş olduğu 0 kuruş	
Meblağın Verdiği				0 Kuruş			
Palamut Öşrü		30 Kuruş					
Üzüm Öşrü		6 Kuruş					
				36 Kuruş			
				36 Kuruş			
Kiraya verdiği Mezru' tarlası 10 dönüm		Bağı 1 dönüm		Sağman camuş 1 re's		Hârir bahçesi 1/4 dönüm	
Palamut korusu 2 dönüm				Kök boya tarlası 1/2 dönüm			
Mecmu'undan bir senede tahminen vermiş olduğu				435 Kuruş			
Demircilik ticaretinden bir senede aynen zuhur eden				515 Kuruş			
				950 Kuruş			

8

Hane 6		Numara 1							
Erbâb-ı ziraatten idüğü	Molla Hasan oğlu Abduh	Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 220 kuruş				Â' şâr olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu			
Hınta Kile 3	uy S Ü	Çavdar Kile 2	uy S	Şair Kile 3	uy S 3	Burçak Kile 1/2	uy S		
Kıymeti 30 Kuruş	o	Kıymeti 12 Kuruş		Kıymeti 15 Kuruş		Kıymeti 4 Kuruş	3 <sup>oo</sup>		
Meblağın Verdiği								61 Kuruş	
Palamut	Öşrü	25 Kuruş							
Bostan	Öşrü	11 Kuruş							
Üzüm	Öşrü	9 Kuruş							
								45 Kuruş	
								106 Kuruş	
Mezru' tarlası 15 dönüm	Bağı 1 1/2 dönüm	Kara sığır öküzü 3 re's		Sağman kara sığır 1 re's		Merkep 1 re's			
Harir bahçesi 1/2 dönüm		Kök boya tarlası 1/2 dönüm		Palamut korusu 1 dönüm					
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui								1085 Kuruş	
Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui								115 Kuruş	
								1200 Kuruş	

9

Hane 7		Numara 1							
Erbâb-ı ziraatten idüğü	Karaçoban oğlu Mehmet	Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 235 kuruş				A' şâr olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu			
Hınta Kile 3	uy S E	Şair Kile 3	uy S 14 <sup>oo</sup>	Burçak Kile 1	uy S				
Kıymeti 30 Kuruş	o	Kıymeti 15 Kuruş		Kıymeti 8 Kuruş	oo				
Meblağın Verdiği								53 Kuruş	
Palamut	Öşrü	20 Kuruş							
Bostan	Öşrü	3 Kuruş							
Üzüm	Öşrü	6 Kuruş							
								29 Kuruş	
								82 Kuruş	
Adet-i ağnam rüsümü								13 Kuruş	
								95 Kuruş	
Mezru' tarlası 16 dönüm	Bağı 1 dönüm	Palamut korusu 1 dönüm		Kara sığır öküzü 1 sağır					
Sağman karasığır 1 re's		Sağman keçi 25 re's		Keçi oğlağı 20 re's					
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui								965 Kuruş	
Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui								185 Kuruş	
								1150 Kuruş	

jO\_\_\_\_\_

**Hane 8**

Erbâb-ı ziraatten idüğü

Çavuş Ali oğlu Ahmet

Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 190 kuruş

**Numara 1**

A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu

Hınta Kile 3	Çavdar Kile 1	Şair Kile 2	Burçak Kile 1	
Kıymeti 30 <u>Kuruş</u>	Kıymeti 6 <u>Kuruş</u>	Kıymeti 10 <u>Kuruş</u>	Kıymeti 8 <u>Kuruş</u>	
<u>Meblağın Verdiği</u>				<u>54 Kuruş</u>
Palamut	Öşrü	20 Kuruş		
Bostan	Öşrü	4 Kuruş		
Üzüm	Öşrü	9 Kuruş		
		<u>33 Kuruş</u>		
				<u>87 Kuruş</u>
Mezru' tarlası 15 dönüm	Bağı 1 1/2 dönüm	Palamut korusu 1 dönüm	Camuş öküzü 1 sağır	
<u>Sağman camuş 1 re's</u>				<u>935 Kuruş</u>
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui				<u>65 Kuruş</u>
<u>Başkaca avak ticaretinden bir senede avnen zuhur eden temettui</u>				<u>1000 Kuruş</u>

**11**

<b>Hane 9</b>						<b>Numara 1</b>	
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Mustafa oğlu Ali	Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 25 kuruş		A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu		
Hınta Kile 2	E	Çavdar Kile 3	w S Ü	Şair Kile 2	M- g	Burçak Kile 1/2	e
Kıymeti 20 Kuruş	o	Kıymeti 18 Kuruş		Kıymeti 10 Kuruş		Kıymeti 4 Kuruş	oo
<u>Meblağın Verdiği</u>						<u>52 Kuruş</u>	
Palamut	Öşrü			30 Kuruş			
Duhan	Öşrü			16 Kuruş			
Bostan	öşrü			5 Kuruş			
Üzüm	Öşrü			9 Kuruş			
						<u>60 Kuruş</u>	
						<u>112 Kuruş</u>	
Mezru' tarlası 16 dönüm	Bağı 1 1/2 dönüm	Palamut korusu 2 dönüm	Kara sığır öküzü 2 sağır				
Sağman camuş 1 re's	Sağman kara sığır 2 re's	Kök boya tarlası 1/2 dönüm		Merkep 1 re's			
<u>Mecmu'undan bir senede tahminen temettui</u>						<u>1205 Kuruş</u>	
<u>Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui</u>						<u>95 Kuruş</u>	
						<u>1300 Kuruş</u>	

12

Hane 10		I		Numara 1			
Demirci esnafından idüğü		Demirci Mehmet Ali		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 25kuruş		Â' şâr olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu	
Hınta Kile 2	eg	Çavdar Kile 1	E 3	Şair Kile 2	eg		
Kıymeti 20 Kuruş		Kıymeti 6 Kuruş		u		Kıymeti 10 Kuruş	
Meblağın Verdiği						36 Kuruş	
Palamut	Öşrü	20 Kuruş					
Üzüm	Öşrü	3 Kuruş					
						23 Kuruş	
						59 Kuruş	
Mezru' tarlası 12dönüm	Bağı 1/2 dönüm	Karasığır öküzü 1sağır		Sağman karasığır 1re's	Kara sığır dügesi 1 re's		
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui						415 Kuruş	
Demircilik ticaretine'en bir senede aynen zuhur eden temettui						585 Kuruş	
						1000 Kuruş	

13

Hane 11		I		Numara 1			
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Demirci oğlu Mehmet		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 170 kuruş		Â' şâr olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu	
Hınta Kile 2	eg	Çavdar Kile 2	E 3	Şair Kile 3	S t3	Burçak Kile 1	
Kıymeti 20 Kuruş		Kıymeti 12 Kuruş		Kıymeti 15 Kuruş		Kıymeti 8 Kuruş	
Meblağın Verdiği						55 Kuruş	
Palamut	Öşrü	10 Kuruş					
Bostan	Öşrü	5 Kuruş					
Üzüm	öşrü	9 Kuruş					
						24 Kuruş	
						79 Kuruş	
Mezru' tarlası 10 dönüm	Bağı 1 1/2 dönüm	Kara sığır öküzü 1 sağır		Sağman camuş 1 re's	Harir bahçesi 14 dönüm		
Camuş dügesi 1 re's						1 Merkep 1 re's	
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui						755 Kuruş	
Palamut hasadı ve başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui						245 Kuruş	
						1100 Kuruş	



14

<b>Hane 12</b>		<b>1</b>				<b>Numara 1</b>	
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Ahmet Bey oğlu Ahmet		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 230 kuruş		A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu	
Hinta Kile 3	cr S	Çavdar Kile 1	<b>1</b>	Şair Kile 2	uf S	Burçak Kile 1	E
Kıymeti 30 Kuruş	o	Kıymeti 6 Kuruş		Kıymeti 10 Kuruş	"o	Kıymeti 8 Kuruş	00
Nohut Kile 1						I	
Kıymeti 10 Kuruş							
Meblağın Verdiği						64 Kuruş	
Palamut	Öşrü	25 Kuruş					
Bostan	Öşrü	6 Kuruş					
Üzüm	Öşrü	3 Kuruş					
		34 Kuruş				34 Kuruş	
						98 Kuruş	
Mezru' tarlası 20 dönüm	Bağı 1/4 dönüm	Kara sığır öküzü 1 sağır	Sağman kara sığır 1 re's	Harir bahçesi 1/4 dönüm			
Mecmu'undan bir senede tahminen temettü						815 Kuruş	
Palamut hasadı başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettü						335 Kuruş	
						1150 Kuruş	

15

<b>Hane 13</b>						<b>Numara 1</b>	
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Hacı Hasan oğlu Halil		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 190 kuruş		A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu	
Hinta Kile 1	2	Şair Kile 1	<b>j</b>	Burçak Kile 1	H	Oze Kile 1	3
Kıymeti 10 Kuruş	o	Kıymeti 5 Kuruş		Kıymeti 8 Kuruş	00	Kıymeti 2 Kuruş	
Meblağın Verdiği						35 Kuruş	
Palamut	Öşrü	25 Kuruş					
Bostan	Öşrü	6 Kuruş					
Üzüm	Öşrü	6 Kuruş					
		37 Kuruş				37 Kuruş	
						72 Kuruş	
Mezru' tarlası 15 dönüm	Bağı 1 dönüm	Kara sığır öküzü 1 sağır	Sağman kara sığır 2 re's	Palamut korusu 1 dönüm			
Mecmu'undan bir senede tahminen temettü						700 Kuruş	
Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettü						300 Kuruş	
						1000 Kuruş	

16

Hane 14				Numara 1			
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Molla Hasan oğlu Ahmet		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 240 kuruş		A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu	
Hinta Kile 2	E o	Çavdar Kile 3	S s	Şair Kile 2	S	Burçak Kile 1/2	E- S oo
Kıymeti 20 Kuruş		Kıymeti 18 Kuruş		Kıymeti 10 Kuruş		Kıymeti 4 Kuruş	
Meblağın Verdiği				52 Kuruş			
Palamut	Öşrü	20 Kuruş					
Bostan	Öşrü	S Kuruş					
Üzüm	Öşrü	9 Kuruş					
				37 Kuruş			
				89 Kuruş			
Mezru' tarlası 10 dönüm	Bağı 1 14 dönüm	Palamut korusu 1 dönüm	Kara sığır öküzü 1 sağır	Merkep 1 re's			
Mecmu'undan bir senede tahminen temettü				890 Kuruş			
Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettü				160 Kuruş			
				1050 Kuruş			

17

Hane 15				Numara 1			
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Ahmet Bey oğlu Hacı Mehmet		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 180 kuruş		A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu	
Hinta Kile 1	S o	Şair Kile 2	ws- E				
Kıymeti 10 Kuruş		Kıymeti 10 Kuruş					
Meblağın Verdiği				20 Kuruş			
Palamut	Öşrü	25 Kuruş					
Üzüm	Öşrü	6 Kuruş					
				31 Kuruş			
				51 Kuruş			
Mezru' tarlası 15 dönüm	Bağı 1 dönüm	Kara sığır öküzü 1 sağır	Harir Bahçesi 1/4 dönüm	Kök boya tarlası 1/2 dönüm			
Mecmu'undan bir senede tahminen temettü				290 Kuruş			
Başkaca ayak ticaretinden ve palamut hasadından bir senede aynen zuhir eden temettü				610 Kuruş			
				900 Kuruş			

J8

Hane 16				Numara 1
Adi hizmetkâr	Karaçoban	Mahsus olan vergiden bir	Â' şar olarak sene-i sabıkada bir	
<u>idüğü</u>	<u>oğlu Hasan</u>	<u>senede vermiş olduğu 60 kuruş</u>	<u>senede vermiş olduğu</u>	
Hinta				
Kile				
1	<b>1</b>			
Kıymeti				
10				
<u>Kuruş</u>				
<u>Meblağın Verdiği</u>				10 Kuruş
<u>Palamut Öşrü</u>		5 Kuruş		
<u>Üzüm Öşrü</u>		6 Kuruş		11 Kuruş
		11 Kuruş		21 Kuruş
Mezru' tarlası	Bağı	Kara sığır düğesi		
5 dönüm	1 dönüm	1 re's		
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui				160 Kuruş
<u>Palamut hasadı ve hizmetkârlık ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui</u>				240 Kuruş
				400 Kuruş

19

Hane 17										Numara 1	
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Ahmet Bey oğlu İbrahim		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 350 kuruş				Â' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu			
Hinta		Çavdar		Şair		Burçak		Öze*			
Kile	5	Kile	S	Kile	en- E	Kile	w- e	Kile	I		
2		4		1		1		1			
Kıymeti	0	Kıymeti		Kıymeti		Kıymeti		Kıymeti			
20		24		5		S		2			
Kuruş		Kuruş		Kuruş		Kuruş		Kuruş			
Meblağın Verdiği										59 Kuruş	
Palamut	Öşrü			30 Kuruş							
Bostan	Öşrü			6 Kuruş							
Üzüm	Öşrü			3 Kuruş							
				39 Kuruş							
						98 Kuruş					
Mezru' tarlası		Bağı		Camuşö cüzü		Sağman camuşu					
15 dönüm		4 dönüm		1 sağır		3 re's					
Sağman ağnam 5 re's		Kuzu 3 re's									
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui										1020 Kuruş	
Palamut hasadı ve başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui										680 Kuruş	
										1700 Kuruş	

\* Eskiden hayvan yemi olarak kullanılan bir bitki olup diğer adı kaplıcadır.

20

Hane 18		Numara 1							
Adi hizmetkâr idüğü	Çavuş oğlu Emin	Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 110 kuruş				Â' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu			
Hınta Kile 1	10 Kuruş								
Kıymeti 10 Kuruş									
Meblağın Verdiği		10 Kuruş							
Palamut	Öşrü	8 Kuruş							
		8 Kuruş				8 Kuruş			
						18 Kuruş			
Mezru' tarlası 8 dönüm									
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui		100 Kuruş							
Palamut hasadı ve hizmetkârlık ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui		500 Kuruş							
		600 Kuruş							

21

Hane 18		Numara 7		
Adi hizmetkâr idüğü	Hane-i merkumede mukayyit Emin'in birader zadesi Mehmet	Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 30 kuruş	Â'şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu 0 kuruş	
Kiraya verdiği 10 dönüm	Mezru' tarlası			
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui		30 Kuruş		
Hizmetkârlık ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui		170 Kuruş		
		200 Kuruş		

22

Hane 19				Numara 1			
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Kadı oğlu Mehmet		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 190 kuruş		Â' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu	
Hinta Kile 1	S o	Çavdar Kile 1	5	Şair Kile 1	e		
Kıymeti 10 Kuruş		Kıymeti 6 Kuruş		Kıymeti 5 Kuruş			
Meblağın Verdiği						21 Kuruş	
Palamut	Öşrü	25 Kuruş					
Bostan	Öşrü	6 Kuruş					
Üzüm	Öşrü	6 Kuruş					
		37 Kuruş				37 Kuruş	
						58 Kuruş	
Mezru' tarlası 10 dönüm		Bağı 1 dönüm	Palamut korusu 1 dönüm		Kara sığır öküzü 1 sağır		
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui						580 Kuruş	
Başkaca ayak ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui						420 Kuruş	
						1000 Kuruş	

23

Hane 19		Numara 1	
Adi hizmetkâr idüğü	Hane-i merkûmede mukayyit Mehmet'in oğlu Hüseyin	Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 115 kuruş	A' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu 0 kuruş
Meblağın Verdiği		0 Kuruş	
Palamut	Öşrü	6 Kuruş	
Üzüm	Öşrü	3 Kuruş	
		9 Kuruş	
		9 Kuruş	
Bağı 1/2 dönüm			
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui		30 Kuruş	
Palamut hasadı ve hizmetkârlık ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui		570 Kuruş	
		600 Kuruş	

24

Hane 20						Numara 1			
Erbâb-ı ziraatten idüğü		Dağdelen oğlu Osman		Mahsus olan vergiden bir senede vermiş olduğu 300 kuruş			Â' şar olarak sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu		
Hinta Kile 5	S	Şair Kile 6	S	Burçak Kile 1	S <sup>3</sup>	Öze? Kile 1	I		
Kıymeti 50 Kuruş	o	Kıymeti 30 Kuruş	T <sup>1</sup>	Kıymeti 8 Kuruş		Kıymeti 2 Kuruş			
Meblağın Verdiği						90 Kuruş			
Üzüm Öşrü		9 Kuruş			9 Kuruş				
		9 Kuruş			99 Kuruş				
Mezru' tarlası 30 dönüm		Bağı 1 1/2 dönüm		Camuş öküzü 1 sağır		Karası ğır öküzü 1 sağır			
Sağman camuş 1 re's		Sağman kara sığır 2 re's		Kök boya tarlası '4 dönüm					
Mecmu'undan bir senede tahminen temettui						1075 Kuruş			
Kıracılık ticaretinden bir senede aynen zuhur eden temettui						525 Kuruş			
						1600 Kuruş			